

Двері у Літо

Про книгу

Інженер Ден Девіс перебував на порозі грандіозного успіху. Винайдений ним домашній робот-помічник мав подарувати вченому славу і гроші. Але виявилось, що на механізмах Ден знається набагато краще, ніж на людях.

Друг і наречена зрадили його й відправили туди, звідки немає вороття. Дорога в один кінець? Тільки не для нього. Ден повернеться, бо має врятувати двох - кота, упевненого, що навіть посеред зими знайдуться двері в Літо, і ту, хто завжди чекає на нього.

КУЛЬТРЕАД

ДВЕРІ У ЛІТО

РОБЕРТ ГАЙНЛАЙН

КСД

КУЛЬТ**READ**

ROBERT A. HEINLEIN

**THE DOOR
INTO SUMMER**

A NOVEL

РОБЕРТ Е. ГАЙНЛАЙН

**ДВЕРІ
У ЛІТО**

РОМАН

ХАРКІВ **КСД**
2024

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0605-3 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Гайнлайн Р.

Г14 Двері у Літо : роман / Роберт Гайнлайн ; пер. з англ. О. Малої. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2024. — 288 с.

ISBN 978-617-15-0505-6

ISBN 978-057-51-2072-3 (англ.)

Інженер Ден Девіс перебував на порозі грандіозного успіху. Винайдений ним домашній робот-помічник мав подарувати вченому славу і гроші. Але виявилось, що на механізмах Ден знається набагато краще, ніж на людях. Друг і наречена зрадили його й відправили туди, звідки немає вороття. Дорога в один кінець? Тільки не для нього. Ден повернеться, бо має врятувати двох — kota, упевненого, що навіть посеред зими знайдуться двері в Літо, і ту, хто завжди чекає на нього.

УДК 821.111(73)

Це твір художньої літератури. Усі герої та події в цій книзі вигадані.
Збіги з реальними людьми й обставинами — суто випадкові.

Присвячується Ентоні Паркеру та Філіс, Міку з Аннетт та всім, хто обожнює котиків

I

Однієї зими напередодні Шеститижневої війни ми з моїм котиком на ім'я Гай Петроній Арбітр мешкали в старенькому будинку на фермі в Коннектикуті. Навряд чи цей будинок досі височіє там: він був розташований неподалік території, яка постраждала через вибух від непрямого влучання в Мангеттені, а такі старі каркасні споруди спалахують, наче серветки. Навіть якби ферма збереглася, зараз її ніхто не винаймав би, зважаючи на радіаційне забруднення, але тоді нам із Пітом там подобалося. Через проблеми з підведенням води оренда була дешевою, а освітлення в колишній вітальні в північній частині будинку чудово підходило для занять кресленням.

Вадою цього помешкання була зavelика кількість дверей назовні — одинадцять.

Дванадцять, якщо рахувати дверцята для Піта. Я завжди намагався забезпечити йому окремий вихід, а на цій фермі в одній із кімнат, якими я не користувався, замість шибок була фанера, тож я вирізав у ній невеличкий отвір — саме такий, щоб Піт вусами не чіплявся. Надто багато часу свого життя я витратив на те, щоб відчиняти котам двері (якось навіть підрахував, що від самісінького початку історії людства на цей процес змарновано дев'ятсот сімдесят вісім людино-століть, у мене й формула підрахунку збереглася).

Зазвичай Піт користувався власними дверцятами, хоча інколи примудрявся змусити мене відчинити для нього «людські» двері — вони йому більше подобалися. Проте він *не виходив* назовні, коли землю засипало снігом.

Ще малесеньким кошеням, пухнастим та муркотливим, Піт сформував досить простий принцип: я мушу опікуватися помешканням, харчуванням та погодою, а він — усім іншим. Саме за погоду він покладав на мене особливу відповідальність. Зима в Коннектикуті тішить лише на різдвяних листівках, і того року кіт визирав за дверцята, відмовлявся виходити в цю білу бридоту (Піта не надурити!) і йшов муляти мені очі, щоб я випустив його в «людські» двері.

Піт беззастережно вірив: принаймні одні двері мусять відчинятися в літнє тепло. Це означало, що я щоразу мав обходити разом із ним усі

одинадцять дверей та прочиняти їх назовні, щоб кіт переконався: там теж зима. Прямуючи від одних дверей до інших, із кожним новим розчаруванням Піт дедалі голосніше нявчав, докоряючи мені за таку безвідповідальність.

Після цього він залишався вдома, проте зрештою гідравлічний тиск виганяв його надвір. Повернувшись, Піт цокотів, наче підборами, дрібними крижинками на лапах, невдоволено зиркав на мене й не приходив ластитися, аж доки не вигризав усі крижинки. Урешті-решт він мені пробачав... до наступного разу.

Але Піт ніколи не полишав пошуки Дверей у Літо.

3-го грудня 1970 року мені й самому такі двері не завадили б.

Мої пошуки Літа були такими ж марними, як і Пітові спроби знайти тепло посеред січневого Коннектикуту. У Південній Каліфорнії снігу обмаль, він вкриває хіба що верхів'я гір, куди приїжджають лижники, а в центрі Лос-Анджелеса такого не побачиш, та й навряд чи пороша пододала б смог, що огортав місто. Проте в моїм серці панувала зима.

Здоров'я було нівроку (попри безупинне похмілля), за декілька днів мені мало виповнитися тридцять, та й грошей вистачало. Мене не розшукувала поліція, не переслідували розлючені подружжя, не вистежували судові виконавці. Жодних негараздів, із якими не впоралася б легка алкогольна амнезія. Окрім зими в серці — тому я шукав свої Двері у Літо.

Якщо після цих слів ви думаєте, що я потерпав від гострого нападу саможалоців, то маєте рацію. Звісно, на той час на нашій планеті жило понад два мільярди людей, яким йшлося набагато гірше. Попри це, саме я шукав Двері у Літо.

Більшість дверей, які я перевіряв останнім часом, виявилися обертальними: зайшов і вийшов. От, наприклад, як двері переді мною того вечора — над ними бовваніла вивіска «Гриль-бар САНСУСІ». Зайшовши, я вибрав столик у глибині зали, поставив на сидіння дорожню сумку й уместився поруч, очікуючи на офіціанта.

— Мр-р-р? — почулося із сумки.

— Не вередуй, Піте.

— Ня-ав!

— Нісенітниця якась, ти ж щойно був надворі. Помовч-но, офіціант іде.

Піт зачаївся. Незабаром до столика підійшов офіціант.

— Мені подвійний скотч, склянку негазованої води та маленьку пляшку імбирного елю. — Я підвів на нього очі.

— Елю, пане? Зі скотчем? — здивувався офіціант.

— У вас є імбирний ель чи ні?

— Звісно, є, проте...

— Тоді несіть. Я ель пити не збираюся, то мені так, для сміху.

І блюдечко прихопіть.

— Як хочете, пане. — Нахилившись, він витер стіл. — Може, принести вам невеличкий стейк? Або морські гребінці? Вони сьогодні дуже смачні.

— Слухайте, друже, я навіть чайові вам залишу за гребінці, але тільки якщо ви мені їх не подасте. Мені потрібно лише те, що я замовив... І блюдечко не забудьте.

Нарешті він від мене відчепився та й пішов собі. Я знову попросив Піта помовчати — мовляв, зараз усе буде. І справді, офіціант уже ніс моє замовлення. Пляшку з елем він поставив на блюдечко: певно, образився. Я попросив його відкоркувати пляшку, а сам змішав скотч із водою.

— Може, принести вам кухоль для елю, пане?

— Я хіба не ковбой? З пляшки питиму.

Офіціант мовчки дочекався, доки я розрахуюся за замовлення. Утім, про чайові за так і не принесені морські гребінці я не забув.

Коли він пішов, я налив ель у блюдечко й торкнувся сумки.

— Пійло на столі, Піте.

Застібка на сумці була відсунута — я ніколи не зачиняв Піта всередині. Кіт випростав лапу, розширюючи отвір, визирнув із сумки та покрутив головою. Лише після цього він виліз і поставив передні лапи на край стола.

— За жіноцтво, Піте! — Я підняв склянку зі скотчем. — Як зустрівся це кодло, так і забулося!

Кіт кивнув: такий підхід цілком відповідав його світогляду. Обережно нахилившись, він узявся сьорбати ель.

— Якщо вийде, звісно... — Я хильнув зі склянки.

Піт не відповів, не вбачаючи нічого складного в тому, щоб забути якусь кішку. От такий він затятий парубок.

За вікном бару навпроти мого столика блимала реклама. Картинка постійно змінювалася. Напис «ПРАЦЮЙТЕ УВІ СНІ!» згас, на його

місці спалахнуло: «І НЕХАЙ УСІ ПРИКРОЩІ МИНУТЬСЯ». І вже потім замерхтіли вдвічі більші літери:

«СТРАХОВА КОМПАНІЯ “СПІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ”»

Я прочитав усі три написи, особливо не замислюючись. Про анабіоз мені було відомо рівно стільки, скільки й усім, не більше і не менше. Коли ця технологія тільки-но з’явилася, я прочитав про неї одну-дві статті в газетах. Два-три рази на тиждень мені в поштову скриньку пхали рекламу страхових компаній, які пропонували Довгий Сон. Зазвичай я відразу викидав ці папірці у смітник, навіть не продивляючись. Здавалося, анабіоз був потрібен мені не більше, ніж губна помада.

По-перше, ще зовсім нещодавно мені не вистачило б грошей на кріозаморозку, адже це дуже дорого. По-друге, навіщо це напівсамогубство хлопцю, який обожнює свою роботу, заробляє нівроку (і збирається заробляти ще більше), знайшов кохання та ось-ось одружиться?

От якщо хтось невиліковно захворів і все одно помре, а втім, сподівається, що фахівці майбутніх поколінь зможуть його врятувати, ба більше, здатен заплатити за анабіоз і спати доти, доки медики не допетрають, що саме з ним не так, то кріозаморозка — логічний крок. Або, скажімо, людина мріє потрапити на Марс і гадає, що зможе придбати квиток на космічний корабель, якщо перепише сценарій власного життя, видаливши звідти час теперішнього покоління. Може, це також логічно. Якось я навіть читав статтю про молодят, які в гонитві за модою просто з весілля в ратуші попрямували до кріоприхистку страхової компанії «Світ Заходу»: мовляв, забороняють виводити себе з анабіозу, доки не з’явиться можливість провести медовий місяць у міжпланетному круїзі. Щоправда, я підозрював, що за цю витівку їм просто заплатила страхова компанія заради ширшого розголосу й молодята, змінивши імена, тихенько вислизнули із чорного ходу. Навряд чи хтось мріє першої шлюбної ночі вилежуватися в холоді, наче та заморожена рибина.

Звісно, Довгий Сон мав неабиякі фінансові переваги, про що нагадували всі страхові компанії: «Працуйте уві сні!». Просто дочекайтеся, щоб заощадження перетворилися на золоті гори.

Припустімо, вам виповнилося п'ятдесят п'ять і пенсійний фонд платить вам двісті доларів на місяць. То чому б не поспати, а потім прокинутися, коли вам усе ще п'ятдесят п'ять, але пенсія вже не менше від тисячі доларів? Не кажучи вже про те, що ви прийдете до тям у світлому майбутньому, де зможете розраховувати на значно довше та здоровіше життя, у якому тисяча доларів на місяць тішитиме вас куди більше. Саме цю ідею страхові компанії розкручували щосили. Кожна фірма наводила, здавалося б, неспростовні докази того, що завдяки акціям її трастового фонду можна заробити більше грошей, та ще й швидше, ніж у конкурентів.

«Працюйте уві сні!» — мене це ніколи не приваблювало. Мені було не п'ятдесят п'ять, на пенсію не хотілося, та й 1970 рік був мені до душі.

Точніше, не приваблювало донедавна. Тепер мене витурили з роботи, подобалося мені це чи ні (аж ніяк!). Я мав би насолоджуватися медовим місяцем, а натомість сидів у якомусь нездалому барі та цмулив скотч, щоб забутись. Замість дружини поруч залишився розбишака-кіт, якого чомусь заспокоював ель. Чи подобалося мені теперішнє? Я проміняв би його на ящик джину, а потім розтросив би кожну пляшку.

Проте грошенят вистачало.

Діставши з кишені конверт, я зазирнув усередину. Два документи. Чек на силу-силенну грошей — ще ніколи в мене таких коштів не було. Й акціонерний сертифікат корпорації «Покоївка». Обидва папірці трохи засалилися, адже я носив їх у кишені з того дня, коли мені їх передали.

То чому ні?

Чому не втекти в сон, щоб усі прикромці минулися? Анабіоз приємніший за вступ до Французького Іноземного легіону. Клопоту з ним менше, ніж із самогубством. Це допомогло б повністю позбутися усіх зв'язків із подіями та людьми, які зіпсували мені життя. Чому ні?

Можливість розбагатіти не надто мене вабила. Авжеж, я читав «Сплячий прокидається» Герберта Веллса — ще тоді, коли це був просто класичний роман, себто ще до того, як страхові компанії заходилися роздавати всім примірники цієї книги. Я розумів, що таке складні відсотки та приріст капіталу. Утім, сумнівався, що мені вистачить грошей і на Довгий Сон, і на створення трастового фонду,

який дасть змогу отримати із цього зиск. Цікавим здавалося якраз попереднє міркування: заснути — і прокинутися у вже геть іншому світі. Може, кращому, як обіцяли страхові компанії. Може, гіршому. Але, безперечно, іншому.

Я міг забезпечити одну суттєву відмінність того світу від теперішнього: спочивати, аж доки тут точно вже не залишиться Бель Даркін. І Майлза Джентрі теж. Але насамперед — Бель. Коли Бель помре й гнитиме в могилі, я зможу її забути. Забути, що вона скоїла зі мною. Спустити її з думки... замість того, щоб краяти собі серце, знаючи, що вона лишень за кілька миль від мене.

А й справді, скільки років потрібно проспати для цього? Бель зараз двадцять три — принаймні, так вона каже (я згадав, як вона якось, здається, обмовилася, що пам'ятає президентство Рузвельта). Певно, менш як тридцять. Якщо проспати сімдесят років, від неї й некролога вже не залишиться. Сімдесят п'ять — і поготів.

Аж раптом я згадав про бурхливий розвиток геріатрії: на думку науковців, уже незабаром можна буде цілком забезпечити «нормальну» тривалість життя в сто двадцять років. Мабуть, мені варто поспати років сто. Утім, не знаю, чи пропонує хоч якась страхова компанія такий довгий анабіоз.

Відтак мені сяйнула дещо жорстока думка, збуджена теплим сяйвом скотчу. Мені не треба спати, аж доки Бель помре. Досить, ба більше, цілком досить, якщо я буду *молодим*, коли Бель *постаріє*. Для будь-якої жінки це доладна помста.

Я відчув легенький, як сніжинка, доторк котячої лапи.

— Мр-р-р? — Піт просив налити йому ще.

— От ненажера... — Я хлюпнув ще елю в блюдечко.

Увічливо дочекавшись нової порції, кіт продовжив пити. Але він відвернув мене від цих приємно-відразливих намірів. Далєбі, що ж робити з Пітом?

На відміну від пса, kota не віддаси — для котів це просто нестерпно. Іноді вони звикають не до людини, а до помешкання, але ж Піт — не той випадок. Для нього я був єдиним джерелом хоч якоїсь стабільності у мінливому світі, відтоді як дев'ять років тому його забрали в матусі-кішки. Мені навіть вдалося взяти Піта із собою, коли я пішов до армії, а для такої оборудки потрібно чимало зусиль.

Він у мене здоровий котище та, ймовірно, таким і залишиться, попри численні шрами (на цьому коті місця живого не лишилося). Йому б тільки позбутися звички надто покладатися на пазурі правої лапи, і Піт іще щонайменше п'ять років перемагатиме в бійках і заводитиме діточок.

Я міг би заплатити, щоб хтось доглянув його в притулку для тварин (та про таке годі й думати!), або приспати його (теж неможливо собі уявити). Або кинути напризволяще. З будь-яким котом усе зводиться до простого вибору: або ти виконуєш обіцянку піклуватися про нього, аж доки живий, або кидаєш бідолаху — і він дичавіє, втрачаючи віру в споконвічну справедливість.

Як я втратив віру в справедливість через Бель.

Що ж, Денні, хлопчику мій, облиш цей задум. Пішло життя шкереберть — але ж це аж ніяк не привід відмовитися від обов'язку піклуватися про цього вередуна, якому ти завжди потурав.

Щойно я дійшов до розуміння цієї філософської істини, Піт чхнув: бульбашки з елю давалися взнаки.

— Gesundheit¹, — побажав йому я, — і пригальмує трохи, не можна так швидко ель пити.

Піт не звернув на мене жодної уваги. У правилах етикету він петрав краще за мене — й аніскілечки в цьому не сумнівався. Наш офіціант крутився біля каси, базікаючи з барменом. Час був післяобідній, тож відвідувачів тут залишилося небагацько, та й ті сиділи за баром. Коли я сказав «Gesundheit», офіціант подивився в мій бік і щось прошепотів бармену. Той зиркнув на мій столик, підняв кришку стійки та попрямував до мене.

— Ховайсь, Піте, — тихенько звелів я.

Роззирнувшись, кіт гульткнув у сумку, і я прихилив її верх.

— Вибачай, хлопче. — Бармен підійшов і незворушно сперся на стіл, уважно оглядаючи сидіння з обох боків кабінки. — Маєш прибрати звідси kota.

— Якого kota?

— Kota, якого ти щойно пригощав чимсь із цього блюдечка.

— Жодного kota я тут не бачу.

Бармен нахилився й зазирнув під стіл.

— Кіт у сумці, — впевнено заявив він.

— Кіт? У сумці? Друже, гадаю, у тебе в організмі гострий розлад фразеологізмів. Правильно казати «кіт у мішку».

— Що? Не мороч мені голову. У тебе кіт у сумці. Відкрий її.

— А як щодо ордера на обшук?

— Га? Досить уже верзти казна-що.

— Це ти тут щось таке верзеш. Ти не можеш вимагати показати сумку, якщо немає ордера на обшук. Це ж Четверта поправка до Конституції. Вона лише під час воєнного стану не працює, а війна вже давно минула. Ну що, ми все владнали? Будь ласка, скажи офіціанту, що я хочу повторити замовлення. Або сам мені принеси.

Схоже, це його присоромило.

— Слухай, брате, я ж не проти твого kota. Це просто ліцензією не дозволяється. Бачиш, на стіні? — Бармен вказав на табличку «Вхід із котами та собаками заборонено». — Ми намагаємося дотримуватися санітарних норм.

— І це вам не надто вдається. — Я показав йому склянку з-під скотчу. — Бачиш сліди губної помади? Краще до посудомийки прискіпався б, а не клієнтів обшукував.

— Анічогісінько я не бачу, яка ще помада?

— Я її серветкою обтер. Але що буде, як я віднесу цю склянку до місцевої санслужби та попрошу перевірити на бактерії?

— А посвідчення санслужби в тебе є? — Бармен зітхнув.

— Ні.

— Добре, вважаймо, це нічия. Я не обшукуватиму сумку, а ти не понесеш склянку до санслужби. Якщо хочеш іще хильнути, підходь до бару... Я тебе навіть пригощу. Але з котом тут сидіти не можна. — Він посунув до каси.

— Та ми й так уже йти збиралися. — Я знизав плечима.

— Не образився, бува? — уточнив бармен, коли я проходив повз касу, прямуючи до виходу.

— Та ні. Просто думав якось коняку свого сюди привести та й вихилити по чарочці. Тепер не приведу.

— То вже як знаєш. Утім, про коней у ліцензії анічирк. Я тебе, власне, спитати хотів... Цей кіт і справді п'є імбирний ель?

— Четверта поправка!

— Та не треба мені на твого kota дивитися, я просто запитую.

— Він іще любить, коли в ель краплю вермуту додають, але й просто так випити не відмовиться, якщо пропонують, — визнав я.

— Нирки собі зіпсує. Поглянь-но сюди, хлопче.

— Куди?

— Та от, нахилися сюди, щоб у тебе голова була нарівні з моєю.

А тепер подивись на стелю над кабінками в залі. Над кожним столиком — дзеркала, на них просто через інтер'єр уваги не звертають. Я знав, що в залі кіт, бо побачив його.

Я перехилився через стійку. І справді, стелю в барі всівали різноманітні яскраві прикраси, серед яких губилися дзеркала. Лише тепер я помітив, що їх досить багато, та й встановлені вони під таким кутом, щоб бармен міг бачити всю залу, не виходячи з-за стійки.

— Ти не повіриш, що в тих кабінках, бува, коїться. То мусимо пильнувати. У сумному світі ми живемо.

— Амінь, братику.

Я вийшов із бару. Відкрив сумку й узяв її за одну ручку, щоб Піт висунув голову.

— Чув, що той хлоп сказав, Піте? «У сумному світі ми живемо». Навіть нестерпному: два друга вже не можуть спокійнесенько випити наодинці, щоб ніхто за ними не стежив. Достоту, вирішено!

— Мр-р? — Піт, вочевидь, цікавився, чи будемо ми щось робити просто зараз.

— Та можемо й зараз. Якщо вже надумали, то чого ж зволікати.

— Мр-р! — рішуче погодився зі мною Піт.

— Одноголосно. Страхова якраз через дорогу.

Секретарка у приймальні компанії «Спільна відповідальність» вражала красою функціонального дизайну. Аеродинамічність статури, ніби створеної для надзвукових швидкостей, підкреслювала велич гостроверхих радарів на фронтальній частині тілес, та й усі інші принади, властиві цій моделі, були нівроку. Я навіть мусив нагадати собі, що, коли прокинуся, ця красуня буде точнісінько як бабця на картині Вістлера «Мати художника». Я сказав, що хочу поспілкуватися з кимось із відділу продажів.

— Будь ласка, сідайте, — запропонувала дівчина. — Зараз перевірю, хто зі страхових агентів наразі вільний.

А втім, я навіть сісти не встиг.

— З вами працюватиме наш пан Пауел. Прошу, пройдіть за мною.

Судячи з кабінету «нашого пана Пауела», компанії «Спільна відповідальність» йшлося аж ніяк не кепсько. Після вологого рукостискання страховий агент запросив мене за стіл і пригостив цигаркою. Спробував забрати в мене сумку, але я вчепився в неї і не віддав.

— То чим наша компанія може вам допомогти? — зрештою запитав Пауел.

— Мені потрібен Довгий Сон.

Брови в нього поповзли вгору, а манери стали ще улесливішими. Безумовно, «Спільна відповідальність» займалась і найдешевшим страхуванням (я міг би придбати там страховку на фотокамеру за сім баксів), але у випадку страхування Довгого Сну в загребущих руках компанії опинялася вся власність клієнта.

— Дуже мудре рішення, — шанобливо промовив агент. — Я й сам не відмовився б, але... не можу сім'ю полишити, знаєте, як це буває. — Він дістав бланк анкети. — Клієнти зазвичай прагнуть лягти в анабіоз якомога швидше. Я попередньо заповню документи, щоб ви не марнували час та зусилля. І ми негайно організуємо для вас медогляд.

— Хвилинку!

— Прошу?

— Маю запитання: чи зможете ви забезпечити анабіоз для kota?

Страховий агент сторопів, а потім засмутився:

— Це все розіграш, еге ж?

— Познайомтеся з моїм напарником. — Я відкрив сумку, і звідти вигулькнула голова Піта. — Будь ласка, просто скажіть «так» або «ні». Якщо ваша компанія такого не робить, я звернуся у «Страхування Центральної долини Каліфорнії». Здається, у цьому ж будинку є їхній філіал?

Схоже, це його нажахало.

— Пане... перепрошую, я не розчув ваше ім'я...

— Ден Девіс.

— Пане Девісе, «Спільна відповідальність» опікується кожним клієнтом, щойно він звернувся до нас. Я *не можу* дозволити вам піти у «Страхування Центральної».

— А як ви плануєте мене зупинити? Дзюдо?

— Пане, прошу! — Пауел ображено відвів погляд. — У нашій компанії дотримуються етики.

— Себто, у «Страхуванні Центральної» — ні?

— Я такого не казав. Пане Девісе, я не буду вас морочити...

— Не будете?

— ...але продивіться типові договори страхування в кожній компанії. Порадьтеся з адвокатом, а краще зверніться до ліцензованого лінгвіста-правознавця. Дізнайтеся, що саме ми пропонуємо, які саме послуги забезпечуємо. І порівняйте наші умови з умовами «Страхування Центральної». — Роззирнувшись, Пауел присунувся до мене. — Мені не варто таке казати, тож сподіваюся, ви на мене не посилатиметеся, але ж там навіть не використовують стандартні актуарні моделі для оцінки ризиків.

— Натомість, може, там на клієнтів не напосідаються?

— Що? Любий пане Девісе, ми диверсифікуємо всі надходження з прибутків клієнта, цього вимагає наша ліцензія, а «Страхування Центральної» — це акціонерна компанія...

— То, може, мені варто придбати їхні ак... Слухайте, пане Пауеле, ми марнуємо час. «Спільна відповідальність» зможе надати послуги коту? Чи ні? Якщо ні, я й так тут засидівся.

— Ви маєте на увазі, що хочете заплатити нам за підтримку життя в умовах анабіозу для цієї істоти?

— Я маю на увазі, що мені потрібен Довгий Сон для нас обох. І це не просто істота, не називайте його так. Його звати Петроній.

— Вибачте. Я перефразую запитання. Ви готові сплатити два внески, щоб ми розмістили вас обох, тобто вас і... гм... Петронія в нашому кріоприхистку?

— Саме так. Але не два стандартних внески. Звісно, я готовий витратити додаткові кошти, але ви могли б покласти нас обох в одну кабінку для анабіозу. Було б несправедливо вимагати за Піта такий же внесок, як і за людину.

— Усе це дуже незвично.

— Безперечно, я згоден. Але торгуватися про ціну ми можемо й пізніше... або ж я муситиму обговорювати це зі «Страхуванням Центральної». Наразі я хочу дізнатися, чи ви взагалі можете таке зробити.

— Хм-м... Хвилинку. — Агент потарабанив пальцями по столу й узяв слухавку. — Опал, з'єднай-но мене з доктором Берквістом.

Розмову з доктором я не почув, бо Пауел увімкнув захисне поле. Утім, трохи згодом він вимкнув протишумовий пристрій і поклав слухавку.

— Чудові новини! — Агент усміхався, наче щойно отримав звістку про величезний спадок від дядька. — Я геть забув, що перші успішні експерименти з анабіозом проводилися саме на котах. Технологія Довгого Сну для котів відпрацьована, усі найважливіші фактори виявлено. Ба більше, в Аннаполіському дослідницькому центрі військово-морських сил досі перебуває кіт, який уже понад двадцять років живе в стані анабіозу.

— Я гадав, цей центр було знищено вщент під час атаки на Вашингтон?

— Лише наземні будівлі. Підземні лабораторії збереглися. А це, до речі, доказ досконалості обладнання: понад два роки життя цієї тварини підтримувала виключно автоматика, а кіт досі живий, його тіло не змінилося, жодних ознак старіння. Як не зміниться й ваше тіло, пане Девісе, якщо ви довірите його компанії «Спільна відповідальність». Який би термін перебування у відділі анабіозу ви не обрали! — Здавалося, Пауел от-от почне хреститися.

— Добре-добре, тоді нумо торгуватися!

Окрім ціни, нам потрібно було обговорити чотири питання. По-перше, як саме сплачувати за обслуговування камери анабіозу? По-друге, скільки років я хотів проспати? По-третє, куди інвестувати кошти, доки я буду в заморозці? І, зрештою, що робити, якщо я помру й не прокинуся?

Поміркувавши, я погодився на 2000 рік. Гарна кругла дата — і до неї лишень тридцять років. Я боявся втратити зв'язок із реальністю, якщо вийду з анабіозу пізніше. За минулі тридцять років (а це весь час мого життя!) світ разюче змінився: дві масштабні війни та з десяток збройних конфліктів, крах комунізму, Велике Жахіття, штучні супутники, перехід до атомної енергетики... Та коли я був малим, ще навіть п'єзодвигунів не існувало.

Імовірно, мене й 2000 рік спантеличить. Але, якщо я не стрибну в майбутнє принаймні на тридцять років, Бель не вистачить часу, щоб вкритися добрячим плетивом зморщок.

Міркуючи, куди вкласти грошенята, я не розглядав державні облигації та інші традиційні інвестиції, адже наша фінансова система покладається на інфляцію. Акції «Покоївки» залишив як є. А от готівку хотів вкласти в акції інших компаній, враховуючи останні тенденції розвитку ринку, які, на мій погляд, посилюватимуться. Автоматизація, безумовно, зростатиме — у це й інвестуватиму. Ще я вирішив придбати акції однієї фірми в Сан-Франциско, яка випускала добрива та, як я чув, експериментувала з дріжджами та їстівними водоростями. Людей на планеті щороку більшає, а стейки навряд чи подешевшають. Усі прибутки із цих акцій мали надходити в трастовий фонд компанії «Спільна відповідальність».

Утім, найголовнішим залишалось питання про те, що робити, якщо я помру в анабіозі. Компанія стверджувала, що мій шанс вижити після тридцяти років Довгого Сну — понад сім із десяти. «Спільна відповідальність» готова була зробити ставку. Для мене ризик був набагато вищим, проте іншого я й не очікував. На всіх чесних азартних іграх так чи інак багаті гральний бізнес, і лише шахраї запевняють, що клієнт нізащо не програє. А страхування — це просто дозволений законом різновид азартної гри. Найстаріша й найавторитетніша страхова компанія у світі, «Лондонський Ллойдс», не приховує, що отримує зиск за будь-яких умов, хоч ідеться про страховий випадок, хоч ні. Проте не розраховуйте на шанси, що суперечать статистиці: хтось же має платити за розкішні костюми «нашого пана Пауела».

Я погодився залишити все до останнього цента трастовому фонду компанії, якщо не переживу Довгий Сон... І пан Пауел мене мало не розцілував. Мені навіть сяйнуло, що сімдесят відсотків — не надто висока ймовірність вижити. Але що поробиш, натомість такі умови договору робили мене спадкоємцем (якщо я виживу) усіх клієнтів компанії, які підписали такий самий контракт (і померли в анабіозі). Така собі російська рулетка: хто вижив — отримує геть усе... окрім відсотка, що відходить компанії, як і заведено в гральному бізнесі.

У всякому разі я обрав найризикованіший варіант із найвищим прибутком: жодного відшкодування втрат, якщо помилився з вибором. Пан Пауел був у захваті від мене, наче круп'є від гравця, що завжди ставить на zero. Коли ми владнали все, що стосувалося статків, страховий агент уже не наважувався загинати ціну на Довгий Сон для Піта. Ми домовилися про цілком адекватний внесок — п'ятнадцять

відсотків від ціни людського анабіозу — і підписали на Піта окремий контракт.

Залишалося отримати дозвіл суду та пройти медогляд. Щодо медогляду я не переймався: я вже підписав документ, згідно з яким компанія лише виграє від моєї смерті. Схоже, мене вклали б у Довгий Сон, навіть якби я вже конав від «чорного мору». А от дозвіл суду — либонь, та ще халепа. І без нього не обійтись, адже на час анабіозу людина отримує юридичний статус недієздатної: жива, але безпорадна.

Проте мені не варто було турбуватися. «Наш пан Пауел» наробив копії всіх документів — дев'ятнадцять папірців, і кожен у чотирьох примірниках. У мене аж руки засудомило, коли я все це підписав. Кур'єр помчав із ними до суду, а я пішов на медогляд. Суддю я й на очі не бачив.

Огляд, як і годиться, був марудною справою, але все пройшло як завжди. Щоправда, в кінці лікар відхилився від процедури.

— Синку, ти давно пиячиш? — Він суворо позирнув на мене.

— Пиячу?

— Пиячиш.

— Чому ви так гадаєте, пане лікарю? Та я тверезіший за вас! «Бобер на березі з бобренятами пік...»

— Годі дурня клеїти, відповідай-но.

— Ет... здається, тижні зо два. Може, трохи більше.

— Ти алкоголік? Скільки вже запоїв у тебе було?

— Власне, жодного. Розумієте... — Я почав розводитися про те, як зі мною вчинили Бель та Майлз, і чому я так почуваюся.

— Будь ласка... — Лікар підняв долоні. — Мені й власних проблем вистачає, та я й не психіатр. Насправді мене має цікавити лише одне: чи витримає серце навантаження від охолодження організму до чотирьох градусів. А воно витримає. І зазвичай мене не цікавить, чому якийсь шаленець хоче залізти в труну та ще й кришкою накритися: менше довбнів серед нас ходитиме — то й добре. Але залишки професійної відповідальності, хоч їх у мене й небагато, не дозволяють мені пустити в цей клятий закапелок людину, якою б жалюгідною вона не була, доки в неї мозок маринується в алкоголі. Обернися боком.

— Га?

— Обернися, кажу, укол тобі зроблю.

Так ми й учинили.

— А тепер випий, — наказав лікар, доки я розтирав ліву сідницю. — За двадцять хвилин будеш тверезішим, ніж увесь цей місяць. А потім, якщо хоч якусь клепку маєш — у чому я сумніваюся, — обміркуєш усе та вирішиш, втекти від лиха... чи боротися з ним, як і належить чоловікові.

Я випив.

— Ось і все, можеш одягатися. Я тобі папери підпишу, але попереджаю, що можу відкликати дозвіл на Довгий Сон останньої миті. Більше жодного алкоголю, легка вечеря й жодного сніданку. Приходь завтра опівдні на остаточний огляд.

Він відвернувся, навіть не попрощавшись. Вдягнувшись, я забрався звідти, злий, як чорт. А тим часом Пауел уже підготував усі документи.

— Можете залишити їх тут і приховати завтра опівдні... я маю на увазі, ті примірники, які візьмете в камеру анабіозу, — сказав агент, коли я зайшов до нього.

— А інші папери?

— Один примірник залишається в нас, другий ми надсилаємо до суду після того, як клієнт засинає, а третій має зберігатися в Центральному архіві в Карлсбаді. Лікар попередив про дієту?

— Еге ж... — Я прогорнув папери, щоб приховати роздратування.

— То що, я їх візьму на зберігання до завтра? — Агент простягнув руку.

— Я й сам чудово їх збережу. — Я відсмикнув документи. — Може, ще щось зміню у виборі акцій.

— Гм, для цього вже трохи запізно, мій любий пане Девісе.

— Не квапте мене. Якщо я вирішу щось змінити, то прийду до вас заздалегідь, — пообіцяв я.

Документи я поклав у сумку, у сусідній із Пітом відділ. Я вже якось носив там цінні папери. Може, моя сумка — не така безпечна місцина, як державний архів у Карлсбадських печерах, але охороняється вона краще, ніж могло б здатися. Пам'ятаю, колись у мене із цієї сумки намагалися поцупити якусь штуку — від Пітових зубів і пазурів у злодія, мабуть, назавжди шрами лишилися.

¹ Gesundheit (нім.) — На здоров'я.

II

Автівка досі стояла на парковці під Першинг-сквер, де я залишив її ще вдень. Я віддав гроші парковщику, виставив у налаштуваннях маршрут головною дорогою на захід, випустив Піта із сумки на сидіння та розслабився.

Точніше сказати, спробував розслабитися. Дорожній рух у Лос-Анджелесі приголомшливо карколомний і занадто швидкий, щоб я міг спокійно відпочити в машині на автопілоті. Мені кортіло переробити всю цю модель: її запобіжники видавалися не надто сучасними. Коли ми проїхали на захід від Вестерн-авеню й уже можна було перемкнутися на ручний контроль, терпець мені увірвався. Хотілося випити.

— Он вона, оаза, Піте.

— Мр-р?

— Ондечки попереду бар.

Я взявся шукати місце для парковки (Лос-Анджелес ніхто й ніколи не захопить, бо загарбники просто не знайдуть, де припаркуватися), аж раптом згадав наказ лікаря: жодного алкоголю.

І подумки виразно пояснив йому, куди він той наказ запхати може.

Цікаво, чи можливо буде завтра з'ясувати, що я хильнув чарку-іншу? Здається, мені траплялася якомсь стаття на цю тему, але, оскільки вона не стосувалася моєї спеціальності, я її лише прогорнув.

А бодай йому, він цілком може заборонити мені Довгий Сон! Краще поберегтися й відкласти пияцтво на майбутнє.

— Мр-р? — поквапив мене Піт.

— Ні, Піте, то потім. А ми натомість десь попоїсти знайдемо.

Несподівано я зрозумів, що пиячити мені насправді не хочеться. Хотілося їсти та добряче поспати. Док мав рацію: я геть протверезів і почувався краще, ніж усі минулі тижні. Мабуть, він мені в дупу якийсь зачовганий вітамін В впорскнув, але якщо й так, то подіяло просто неймовірно. Ми знайшли ресторанчик, що обслуговував клієнтів в автівках, і я замовив собі пів смаженого курчати та картоплю фрі, а Піту — подвійний гамбургер і трохи молока. Доки страви готували, ми вийшли прогулятися. Ми з Пітом часто харчувалися

в закладах, де їжу можна було придбати з машини, бо так мені не потрібно було ховати kota на вході та виході.

За пів години автопілот вивіз нас із багатолюдного центру міста. Я зупинив автівку, запалив цигарку, почухав Піта під підборіддям — і замислився.

Дене, хлопчику мій, пан лікар мав рацію. Ти намагався сховатися від світу на дні пляшки. І голова, може, й пролізла б, ти в нас хлоп високочолий, та плечі у пляшку не запхнеш. А тепер ти тверезий, мов чисте скельце, попоїв досхочу, і вперше за багато днів від їжі тебе не верне. Почуваєшся набагато краще.

Що ще? Може, док не помилився й в іншому? І ти поводишся наче вередлива дитина? Невже тобі й справді не стане відваги подолати перешкоди? Чому ти вирішив піти на такий крок? Тебе ваблять пригоди? Чи ти всього-на-всього намагаєшся втекти від самого себе, наче той ухлянт, що мріє відсидітися в безпеці?

Але я *насправді* хочу опинитися в 2000 році, нагадав я собі. Це ж дивина яка!

Добре, то ти хочеш потрапити в майбутнє. Але чи справді ти мусиш утікати з теперішнього, не владнавши всі проблеми, які в тебе тут залишилися?

Гаразд, хай так! Проте як *саме* я можу їх владнати? Я не хочу боротися за Бель — після всього, що вона накоїла. А що ще я можу зробити? Позиватися? Казна-що, у мене навіть доказів немає. Та й у будь-якому разі від судових позовів лише адвокатам краще живеться.

— Мр-р? Няв! — Піту хотілося знати, що ми тепер робитимемо.

Я подивився на його посмуговану шрамами мордочку. От Піт ні з ким би не позивався. Як йому вуса якогось kota не до душі, Піт викликає супротивника на двобій, як і годиться.

— Мабуть, ти маєш рацію, Піте. Зазирну-но я до Майлза. Хочеться йому руку відірвати й гамселити тією рукою по голові, аж доки він без манівців мені все не скаже. А потім можемо й у Довгий Сон вкластись. Але мусимо дізнатися, що саме вони з нами скоїли та хто саме цю обгородку обкрутив.

Неподалік від автостоянки знайшлася телефонна будка. Я зателефонував Майлзу, дізнався, що він зараз удома, і сказав йому нікуди не виходити. Мовляв, зараз під'їду.

Мій старий назвав мене Деніелом Буном Девісом на честь знаменитого героя-першопоселенця. У такий спосіб він хотів підкреслити важливість особистої свободи та необхідність покладатися виключно на себе. Я народився в 1940 році, в часи занепаду індивідуалізму, коли всі вважали, нібито майбутнє належить «людині мас». Батько відмовлявся в це вірити, і моє ім'я було для нього символом спротиву. Він загинув у Північній Кореї, до останньої миті намагаючись відстояти свої переконання під тортурами інформаційного зомбування.

Коли почалася Шеститижнева війна, я вже отримав диплом інженера-механіка й служив в армії. Завдяки диплому міг би зробити військову кар'єру, але від батька успадкував нестримне прагнення до особистої незалежності: нікому нічого не наказувати, не отримувати наказів, не дотримуватися приписів. Я просто хотів відслужити — та й по всьому. Тому, коли Холодна війна поступилася місцем ядерній, я служив техніком-сержантом на військовій базі в штаті Нью-Мексико, у Національній лабораторії «Сандія», де пхав атоми в атомні бомби та мріяв, чим займуся після армії. У день, коли «Сандію» зрівняли із землею, я був у відрядженні в Далласі, звідки мав привезти чергову порцію «Schrecklichkeit»². Радіоактивна хмара від тієї атаки пішла в бік Оклагома-Сіті, тому я вижив і мусив продовжувати службу.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ